ලොව සොඳුරු කෙරුමට රැකිය යුතුමයි ජලජ ජීවිත

සොබාදහම ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳව ලොව පුරා කතිකාවක් ගොඩ නැගෙමින් පවතින බව එදිනෙදා අසන්නට සහ දකින්නට ලැබෙන සිදු වීම් හරහා වටහා ගත හැකිය. බොහෝ විට දිනයක උදාවේ සිට අවසානය දක්වා වාර්තා වන්නේ ලොව කොහේ හෝ තැනෙක සිදු වන පාරිසරික ව්‍යසනයක් හේතුවෙන් වක්‍රාකාරයෙන් ඉන් බැට කන්නට සිදු වන, ජීවිතවලින් වන්දි ගෙවන්නට සිදු වෙන මිනිසුන් පිළිබඳ පුවත්ය. මුළු ලොවම කම්පාවට පත් වන එවැනි වූ සිදු වීම්වල නිර්මාපකයා වන්නේ විටෙක සොඳුරු යැයි අර්ථ කථනයන් සපයන සොබාදහමය. සොබාදහමේ මෙකී වෙස් පෙරළියට හේතු වන්නේ සොබාදහමේ නිකැලැල් බව කෙලෙසන මානව ක්‍රියාකාරකම් බවත් සඳහන් කළ යුතුමය.

සොබා දහමේ නිත්‍ය නියෝජිතයන් වන වනජීවීන් විවිධාකාර වූ මුහුණුවරින් සහ තමන්ටම අනන්‍ය වූ ඇවැතුම් පැවැතුම් තුළින් මේ ධරණී තලය මානවයාගේ හිතසුව පිණිස සොඳුරු නවාතැනක් බවට පත් කිරීමට ඉටු කරනා නිහඬ මෙහෙවර පිළිබඳව සැබැවින්ම ඇගයීමකට භාජන කළ යුතුව ඇත. වනජීවීන්ගේ නිසඟ වටිනාකම සහ මිනිසාගේ පැවැත්ම උදෙසා වනජීවී ප්‍රජාවගේ යහපැවැත්ම හරහා ලැබෙන්නා වූ පාරිසරික '' ජීව විද්‍යාත්මක, සමාජයීය, ආර්ථික, සංස්කෘතික, ආධ්‍යාත්මික, විනෝදාත්මක සහ සෞන්දර්යාත්මක දායකත්වය පිළිබඳ ගෝලීය වශයෙන් අවධානය යොමු කරලීමේ අරමුණින් සෑම වසරකම එළැඹෙන මාර්තු මස 03 වන දිනය ලෝක වනජීවී දිනය ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත.

වඳවී යන සුවිශේෂී වනජීවී විශේෂ සම්බන්ධයෙන් එක් දිනකදී සමස්ත ලෝකවාසීන්ගේම අවධානය යොමු කරලීමේ අරමුණින් ලෝක වනජීවී දිනය ප්‍රකාශයට පත් කර ගැනීමෙලා මුල් වූයේ සයිටීස් (CITES) සම්මුතියයි. ලෝකයේ වඳවීමේ තර්ජනයට ලක් වූ සත්ව හා ශාක විශේෂයන් අන්තර්ජාතික වශයෙන් වෙළඳාම් වීම වැළැක්වීමේ අරමුණින් ලෝකයේ රටවල් කිහිපයක් එක් වී මෙම සම්මුතියට එළැඹුණි. ඒ හරහා ස්වකීය නිවැසි බිම් මතදීත් ජාත්‍යන්තර වෙළඳාමේ ඉලක්කයන් බවට පත් වීම නිසාවෙන් තර්ජනයට ලක් වූ ශාක සහ සත්ව විශේෂයන් විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේදයක් මත හඳුනා ගෙන, ලැයිස්තු ගත කර ඒවායේ ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම පාලනයට ලක් කිරීමේ අරමුණින් වර්ෂ 1973 මාර්තු මස 03 වන දින සිට සයිටීස් සම්මුතියට බැඳෙමින් තම රට තුළදී එම සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට එකඟතාව පළ කරමින් අත්සන් තැබීම සිදු විය. මේ වන විටදී එහි නිත්‍ය සාමාජිකත්වය දරනා රටවල් ගණන 173 කි.

2013 වසරේ මාර්තු මස 03 වැනි දින තායිලන්තයේ බැංකොක් නුවරදී පැවැත්වූ සයිටීස් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ 16 වැනි සම්මේලනයේදී මාර්තු 03 වැනි දිනය ලෝක වනජීවී දිනය ලෙස නම් කිරීමට යෝජනා වූ අතර එම යෝජනාව සඳහා 2013 වසරේ දෙසැම්බර් මාසයේ ජිනීවාහිදී පැවැත්වෙන්නට යෙදුණු එක්සත් ජාතීන්ගේ 68 වැනි මහා සමුළුවේදී එකඟතාව ලැබුණු අතර ඒ අනුව සෑම වසරකම එළැඹෙන මාර්තු මස 03 වන දිනය ලෝක වනජීවී දිනය ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට යෙදුණි.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ සයිටීස් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලතල පැවරී ඇත්තේ වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවටය. නීති විරෝධී වනජීවී වෙළඳාම පාලනය කිරීම පිළිබඳ සම්මුතියේ පාර්ශ්වකරුවෙක් ලෙසින් 1979 වසරේ සිටම ශ්‍රී ලංකාවද සාමාජිකත්වය දරයි. සයිටීස් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ 18 වැනි සමුළුව (CITES Cop 18) 2019 වසරේ මැයි මාසයේදී ශ්‍රී ලංකාවේදී පැවැත්වීමට අවශ්‍ය කටයුතු සැලසුම් කර ඇති අතර ඒ කෙරෙහි සාමාජික සියලු රටවල අවධානය ශ්‍රී ලංකාව වෙත යොමු වී ඇත. මෙවර පැවැත්වෙන සයිටීස් සමුළුව වෙනුවෙන් සහභාගි වන සාමාජික රටවල් හරහා මුළු මහත් ලෝකයටම අප රට සතු ජෛව විවිධත්වය, වනජීවී සංරක්ෂණ සංකල්පයන්, ජාත්‍යන්තර වශයෙන් සිදු වන වනජීවී අපරාධ වැළැක්වීමට ගෙන ඇති පියවර ආදිය පිළිබඳ පණිවුඩය රැගෙන යෑමටද හැකි වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව පළමු වරට ලෝක වනජීවී දිනය සමරනු ලැබුවේ 2014 වසරේ මාර්තු මස 03 වැනිදාය. එදින මෙම දිනය තේමා කර ගනිමින් මුද්දරයක් සහ මුල් දින කවරයක්ද, ජෛව විවිධත්වයට අයත් වන සංස්කෘතික විවිධත්වය සංකේතවත් කර ගනිමින් ආදි වාසී ජනයා සහ තෙළිගු ජනතාවගේ සහභාගීත්වයෙන් පැවැති සැමරුම් උළෙලක් වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධාන කාර්යාලයේදී පැවැත්විණි. එසේම 2014 වසරේ ඔක්තෝබර් මස 01 වැනි දිනට යෙදුණු වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ 65 වැනි සංවත්සරයට සමගාමීව TOP 7 WILD SRI LANKA නමින් සිරිලක තුළ වෙසෙන අහස්, බිම්, සයුරු යන පාරිසරික කලාපයන් තුළ වෙසෙන දැවැන්ත සත්ව විශේෂයන් 07 ක් නම් කිරීමත්, එම සත්වයන් සංරක්ෂණයේ වැදගත් කම කෙරෙහි ප්‍රජාවගේ වැඩි අවධානය යොමු

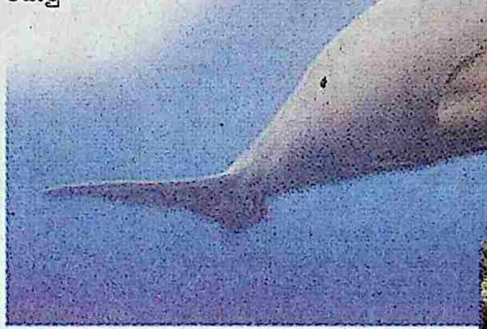

කරලීමත් මෙහිදී සිදු විය. එම සත්වයන් වනුයේ අලියා, කොටියා, වළසා, නිල් තල්මසා, ගැට කිඹුලා, දාර කැස්බෑවා, අලි මානවාය. 2014 වසර තේමාව බවට පත් වූයේ "ලෝකයේ වනජීවී අපරාධ මැඩලමු" යන්නයි. 2015 වසර නම් කළේ "වනජීවී අපරාධ පිළිබඳව සිතිය යුතු කාලයයි" යන තේමාව යටතේ වූ ක්‍රියාකාරකම් වෙනුවෙනි. 2016 ලෝක වනජීවී දිනය " වනජීවීන්ගේ ජීවිතය අපේ අතේ " යන තේමාව යටතේ නම් කර තිබූ අතර එහිදී අපේ රටේ තර්ජනයට ලක්ව සිටින ජීවී විශේෂ 05 ක් හඳුනා ගෙන ඔවුන් සංරක්ෂණයට අවධානය යොමු විය. ඒ අතරට උණ හපුළුවා, කළු වඳුරා, අශෝක පෙතියා, කබල්ලෑවා, ගේ කුරුල්ලා අයත්ය. 2017 වසර නම් කර තිබුණේ ''තරුණ හඬට සවන් දෙන්න" යනුවෙනි. මීට සමගාමීව සෙසු වර්ෂයන් හා සමැව පාසල් සිසුන් අරඹයා දැනුවත් කිරීමේ අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක විය. එය වනජීවී සංරක්ෂණයේ බීජයන් පුංචි හිත් තුළ රෝපණය කර අනාගතයට ශක්තිමත්ව මුහුණ දීමට සූදානම් වීමක් ලෙසද හැඳින්විය හැකිය. මන්ද යත් රටේ තීරකයන්, නායකයන් බිහි වන්නේ අද දිනයේ පුංචි ළමුන් අතරින් බවත් සිහිකටයුතුයි. අද දිනයේ වනජීවී සංරක්ෂණය පිළිබඳව ඒ සිත් තුළ පැළ පදියම් වන සංකල්පයන් ඔවුන් වැඩි වියට පත් වත්ම යථාර්ථයක් බවට පත් වනු දැක්ම මෙවැනි වැඩමුළු සංවිධානය කිරීමේ එක් අරමුණකි.

2018 වසර ලෝක වනජීවී දිනය "තර්ජනයට ලක්ව ඇති විලෝපිකයන් වන විශාලතම බිළාලයන්" - "මේ අනගි සත්වයා ආරක්ෂා කර ගැනීම වෙනුවෙන් අද එක් දෙයක් කරමු" යන තේමාව යටතේ නම් කර තිබුණි. ලොව විශාලතම විලෝපික ගණයට අයත් වන්නේ බිළාල පවුලේ විසල් සාමාජිකයන් (Big cat) වේ. එනම් අපේ රටේ වාර්තා වන කොටියාද ඇතුළුව අප්‍රිකාව, ආසියාව, උතුරු - මධ්‍යම - දකුණු ඇමෙරිකාව ආශ්‍රිතව ව්‍යාප්තව සිටින ව්‍යාඝ්‍රයා, පූමා, වලාකුළු කොටියා, චීටා, සිංහයා, ජගුවර්, හිම කොටියා මේ සත්වයන් අතරට අයත්ය. ගෙවී ගිය වසර 100 කට ආසන්න කාල පරාසය තුළ ලෝකයේ ව්‍යාඝ්‍ර ගහනයෙන් සියයට 90 ක් සහ ගෙවී ගිය වසර 20 ක කාලය තුළ අප්‍රිකානු සිංහයාගෙන් සියයට 40 ක් පමණ මෙලොවින් තුරන්ව ගොස් තිබේ. ලංකාවේද කොටි ගහනය මිනිස් අනිසි ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් වඳවී යෑමේ තර්ජනයට මුහුණ දෙමින් සිටියි.

ඉකුත්ව ගිය සියලු වර්ෂයන් තුළදී ඒ ඒ විෂයට සමගාමී වූ ක්‍රියාකාරකම්වල නිරතවෙමින් වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව ස්වකීය කාර්ය භාරය නිහඬවම ඉටු කරයි. ශ්‍රී ලංකාවේ ව්‍යාප්ත මුළු භූමි භාගයෙන් සියයට 14 ක

ව්‍යාපසරියේ පැතිරුණු වනජීවී රක්ෂිත ජාලයේ නෛතික බලය ඇත්තේ වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවටය. දැඩි ස්වභාව රක්ෂිත, ජාතික උද්‍යාන, ස්වභාව රක්ෂිත, වන ප්‍රිවිසුම් සහ සමුද්‍රීය ජාතික උද්‍යාන ලෙස ශ්‍රී ලංකාව පුරා ගොඩ බිම සහ සමුද්‍රීය කලාපය තුළ ව්‍යාප්ත වනජීවී රක්ෂිත ගණන සියයකට ආසන්නය. එකී වනජීවී රක්ෂිත ඇසුරේ වාර්තා වන ජෛව විවිධත්වයද වෙසෙස් අගයක් ගනී.

එළැඹි නව වසරේ මාර්තු මස 03 වැනි දින ලෝක වනජීවී දිනය නම් කර ඇත්තේ " මානවයා සහ විශ්වයේ පැවැත්ම උදෙසා ජලාශ්‍රිත ජීවීන් " යන තේමාව යටතේය. සමුද්‍රීය ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය පිළිබඳවද වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව අවධානය යොමු කර ඇත. ඊට අදාළව ජලාශ්‍රිත ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා වන පරිදි ප්‍රකාශයට පත් කළ ආදමගේ පාලම ජාතික උද්‍යානය, හික්කඩුව ජාතික උද්‍යානය, පරෙවි දූපත ජාතික උද්‍යානය, වුණ්ඩිකුලම් ජාතික උද්‍යානය, වෙඩිතලතිව් ස්වභාව රක්ෂිතය, නායාරු ස්වභාව රක්ෂිතය, නන්දිකඩාල් ස්වභාව රක්ෂිතය, අම්බලන්ගොඩ ගල් පර දූපත් අභය භූමිය, කෝකිලායි අභය භූමිය, ලොකු සෝබර් දූපත සහ කුඩා සෝබර් දූපත අභය භූමිය, පරෙයිතිව් දූපත සහ හෝන්දූව දූපත අභය භූමිය, රූමස්සල අභය භූමිය, මාදු ගඟ අභය භූමිය, වාන්කාලෙයි අභය භූමිය ආදි වූ පාරිසරික කලාපයන් සුවිශේෂී වේ.

● සදමල් රශ්මි ශ්‍රී බුද්ධික